

Sylabus z disciplíny

SÚČASNÝ SLOVENSKÝ JAZYK – PRAKTICKÁ MORFOLÓGIA 1

Mgr. Veronika Perovská

Sylaby predmetu, študijné materiály, handouty a kontaktné údaje sú k dispozícii na stránke
www.barboramochnacka.weebly.com

Študijný odbor	masmediálne štúdiá
Ročník	prvý
Forma	denná
Akademický rok	2013/2014
Kód predmetu	1ISJMm/SJMOR1/11
Rozsah štúdia	1 hod. sem. v LS
Spôsob ukončenia	hodnotený zápočet
Počet kreditov	3

Tematika seminárov:

Súčasťou seminárov je morfológická analýza textov ako príprava na zvládnutie komplexnej gramatickej analýzy. Príprava – prednášky z morfológie alebo konspekty priloženej literatúry.

Organizačný seminár. Vysvetlenie k organizácii seminárov a ku kritériám potrebným na získanie hodnoteného zápočtu.

Morfológia ako náuka o gramatických tvaroch v systéme jazykových rovín. Postup pri morfológickom rozbere. Pojem morfológie a základné morfológické pojmy. Morfológická rovina a jej vzťah k iným jazykovým rovinám.

Literatúra:

DVONČ, L.: Dynamika slovenskej morfológie. Bratislava, VEDA 1984.
Morfológia slovenského jazyka. (kol.), I. vyd. Bratislava, Vyd. SAV, 1966, s. 27-32.
(<http://www.juls.savba.sk/ediela/msj/>).

ORAVEC, J. – BAJZÍKOVÁ, E. – FURDÍK, J.: Súčasný slovenský spisovný jazyk. Morfológia. Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo 1984.

Slovné druhy a ich využitie v texte. Problematika slovných druhov v mediálnom texte. Kritériá na delenie slovných druhov. Kríženie a prechod slovných druhov. Textové a komunikatívne funkcie jednotlivých slovných druhov. Slovnodruhová charakteristika mediálneho textu ako indikátor štýlu a žánru.

Literatúra:

FINDRA, J.: Štylistika slovenčiny. Martin: Osveta, 2004.
HORECKÝ, J. – BUZÁSSYOVÁ, K. – BOSÁK, J.: Dynamika slovnej zásoby súčasnej slovenčiny. Bratislava, Veda 1989.
Krátky slovník slovenského jazyka (<http://slovník.juls.savba.sk/>).
MISTRÍK, J.: Štylistika. 3. vyd. Bratislava : SPN, 1997.

Pragmaticko-morfologická charakteristika gramatických kategórií a ich využitie v texte. Teória gramatických kategórií. Kategórie a ich funkčné využitie v mediálnych textoch. Nominálne kategórie: pád, číslo, rod. Životné a osobné maskulina. Verbálne kategórie a ich využitie v mediálnom texte: kongruenčné (osoba a číslo),

aktualizačné (spôsob a čas), morfosyntaktické (rod) a lexikálno-gramatické (vid).

Literatúra:

Morfológia slovenského jazyka. (kol.), 1. vyd. Bratislava, Vyd. SAV, 1966, s.68-73, 428-432.

(<http://www.juls.savba.sk/ediela/msj/>).

JACKO, J.: Slovenská morfológia v škole. Bratislava, SPN 1974, s. 158-166.

DVONČ, L.: Dynamika slovenskej morfológie. Bratislava, Veda 1984, s. 100-103.

PAULINY, E.: Slovenská gramatika. (Opis jazykového systému). 1. vyd. Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo 1981.

Slovesá (verbá) a ich využitie v texte. Verbá v mediálnom texte. Slovesá (verbá) - definícia, vzťah ich pomenovacej a vetotvornej funkcie, sémanticko-gramatická klasifikácia. Valencia (sémantika, intencia, valencia). Zvratnosť sloviess. Slovesný rod, tvorenie a používanie pasívnych tvarov v slovenčine. Kategória pasívnosti (deagentnosti) a kategória rezultatívnosti.

Literatúra:

Morfológia slovenského jazyka. (kol.), 1. vyd. Bratislava, Vyd. SAV, 1966, s.360-564.

(<http://www.juls.savba.sk/ediela/msj/>).

JACKO, J.: Slovenská morfológia v škole. Bratislava, SPN 1974, s. 158-166.

DVONČ, L.: Dynamika slovenskej morfológie. Bratislava, Veda 1984, s. 95-106.

IVANOVÁ, MARTINA: Valencia statických sloviess. Prešov, Filozofická fakulta Prešovskej univerzity 2006. 273 s.

KAČALA, J.: Sloveso a sémantická štruktúra vety, 1. vyd. Bratislava, Veda 1989, s. 39-49, 66-73, 29-30.

NIŽNÍKOVÁ, J. – SOKOLOVÁ, M. a kol.: Valenčný slovník slovenských sloviess. 1. vyd. Prešov, Filozofická fakulta Prešovskej univerzity 1998. 272 s.

PAULINY, E.: Slovenská gramatika. (Opis jazykového systému). 1. vyd. Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo 1981, s.

SOKOLOVÁ, M.: Sémantika slovesa a slovesný rod. 1. vyd. Bratislava, Veda, 1993, 120 s.

SOKOLOVÁ, M.: Kapitoly zo slovenskej morfológie. Prešov, Slovacontact 1995, 178 s.

Lexikálno-gramatické, morfologické a morfologicko-syntaktické kategórie sloviess.

Kategória aspektuálnosti (actio verbi, verbálny aspekt). Slovesný vid: definícia, funkcia, kritériá na rozpoznanie dokonavých a nedokonavých sloviess. Vidové korelácie a jednovidové a obojvidové slovesá. Tvorenie a funkcia vidových foriem. Súčinnosť aspekt – modus – tempus.

Literatúra:

SOKOLOVÁ, Miloslava: Verbálny aspekt – bilancia doterajšieho výskumu. In: Aspektuálnosť a modálnosť v slovenčine. Ed. M. Sokolová – M. Ivanová. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, 2009. s. 6 - 21. (Elektronická publikácia. Dostupné na: <<http://www.pulib.sk/>>)

SOKOLOVÁ, M. – GENČI, Ján: Štatistické spracovanie verbálneho aspektu. In: Aspektuálnosť a modálnosť v slovenčine. Ed. M. Sokolová – M. Ivanová. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, 2009. s. 38 - 67. (Elektronická publikácia. Dostupné na: <<http://www.pulib.sk/>>)

SOKOLOVÁ, Miloslava: Súčinnosť verbálnych kategórií pri aspektovo korelovaných verbách. In: Aspektuálnosť a modálnosť v slovenčine. Ed. M. Sokolová – M. Ivanová. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, 2009. 68 - 95. (Elektronická publikácia. Dostupné na: <<http://www.pulib.sk/>>)

SOKOLOVÁ, Miloslava: Verbálny aspekt a adaptácia prevzatých sloviess v slovenčine. In: Aspektuálnosť a modálnosť v slovenčine. Ed. M. Sokolová – M. Ivanová. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, 2009. 96 - 110. (Elektronická publikácia. Dostupné na: <<http://www.pulib.sk/>>)

Aktualizačné kategórie. Súčinnosť verbálnych kategórií (vid – spôsob – čas). Slovesný spôsob (modus). Kategória modalít (morfologický a syntaktický modus, modálne verbá). Slovesný čas. Kategória temporálnosti (morfologický tempus, temporálne adverbá). Slovesná osoba. Kategória personálnosti (morfologická osoba, personálne pronominá, osobné a neosobné slovesá, neosobné tvary osobných sloviess).

Literatúra:

SOKOLOVÁ, M.: Kapitoly zo slovenskej morfológie. Prešov, Slovacontact 1995, 178 s., s. 78 – 94.
Morfológia slovenského jazyka. (kol.), I. vyd. Bratislava, Vyd. SAV, 1966, s. 360-564.

Systém slovesných tvarov, ich využitie v texte. Problematika triedenia slovies v slovenčine. Konjugácia. Problematika časovania sloviess, kritériá na vydelenie časovacích tried a vzorov, produktívne a neproduktívne časovacie vzory. Nepravidelné časovanie. Typológia a tvorenie slovesných tvarov. Slovesné tvary – klasifikácia podľa funkcie a podľa spôsobu tvorenia, inventár slovesných tvarov. Morfematická štruktúra slovesných tvarov.

Literatúra:

Morfológia slovenského jazyka.(kol.), I. vyd. Bratislava, Vyd. SAV, 1966, s.504-525.

(<http://www.juls.savba.sk/ediela/msj/>).

PAULINY, E.: Slovenská gramatika. (Opis jazykového systému). 1. vyd. Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo 1981, s.

SABOL, J.: Vymedzenie časovacieho typu. In: Studia Academica Slovaca. 9. Bratislava, Alfa 1980, s. 340-352.

SOKOLOVÁ, M.: Morfematika vo vyučovaní slovenského jazyka na vysokých školách. In: Morfematický výskum slovenčiny (možnosti jeho štatistického, elektronického a didaktického spracovania). Venované pamiatke Jána Horeckého. Acta Facultatis Philosophicae Universitatis Prešovensis. Jazykovedný zborník 21 (AFPh UP 155/23). Ed. Miloslava Sokolová – Martina Ivanová – Martin Ološtiak. Prešov, Prešovská univerzita, Filozofická fakulta 2006, s. 177 – 234.

Neurčité slovesné tvary v slovenčine. Inventár, charakteristika, tvorenie a funkcie neurčitých slovesných tvarov. Ich funkcia v mediálnom texte. Tvorenie neurčitých slovesných tvarov. Využitie neurčitých slovesných tvarov.

Literatúra:

Morfológia slovenského jazyka.(kol.), I. vyd. Bratislava, Vyd. SAV, 1966, s.486-502.

(<http://www.juls.savba.sk/ediela/msj/>).

JACKO, J.: Slovenská morfológia v škole. Bratislava, SPN 1974, s. 158-166.

DVONČ, L.: Dynamika slovenskej morfológie. Bratislava, Veda 1984, s. 100-103.

SOKOLOVÁ, M.: Výskum aktívneho participia präterita. In: Sondy do morfosyntaktického výskumu slovenčiny na korpusovom materiáli. Acta Facultatis Philosophicae Universitatis Prešovensis. Jazykovedný zborník 20 (AFPh UP 154/236). Ed. Miloslava Sokolová – Martina Ivanová. Prešov, Prešovská univerzita, Filozofická fakulta 2006, s. 77 – 88.

SOKOLOVÁ, M. – BUGAJOVÁ, Z.: Výskum transgresívu v slovenčine. In: Sondy do morfosyntaktického výskumu slovenčiny na korpusovom materiáli. Acta Facultatis Philosophicae Universitatis Prešovensis. Jazykovedný zborník 20 (AFPh UP 154/236). Ed. Miloslava Sokolová – Martina Ivanová. Prešov, Prešovská univerzita, Filozofická fakulta 2006, s. 89 – 102.

Pragmaticko-morfologická charakteristika substantív. Substantíva – definícia, vzťah ich pomenovacej a vetotvornej funkcie, klasifikácia a gramatické kategórie.

Literatúra:

SOKOLOVÁ, Miloslava: Nový deklinacný systém slovenských substantív. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove 2007. 345 s.

(http://www.juls.savba.sk/ediela/novy_deklinacny_system/).

Gramatické kategórie substantív a ich využitie v mediálnom texte: rod, číslo a pád. Kategória relácie (pád, valencia, prepozície, konjunkcie, relačné adjektíva, relatíva a korelatíva). Príznakovosť a neutrálnosť v gramatickom výraze substantív. Pádové tvary substantív. Ortografia substantív.

Literatúra:

SOKOLOVÁ, Miloslava: Nový deklinačný systém slovenských substantív. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove 2007. 345 s.

(http://www.juls.savba.sk/ediela/novy_deklinacny_system/).

SOKOLOVÁ, M.: Nové práce o vzťahu žena – jazyk – spoločnosť. Žena – jazyk – literatúra. Sborník z mezinárodnej konferencie. Ústí nad Labem 1996. In: Jazykovedný časopis, 50, 1999, s. 122 – 128.

SOKOLOVÁ, M.: K rozšíreniu možností úpravy ženských priezvisk v slovenčine. In: Slovenská reč, 72, 2007, č. 5, s. 283 – 288.

Podmienky na udelenie zápočtu:

- 1. aktívna účasť na seminárnych cvičeniach** (max. 3 ospravedlnené absencie)
- 2. odovzdanie rozboru textu**

Komplexný rozbor textu

- text v rozsahu 3/4 strany formátu A4, písmo Times New Roman, veľkosť písma 12, riadkovanie 1,5. Analýza textu spočíva v slovnodruhovom rozbere všetkých slov a morfológickom rozbere všetkých slovies z textu. Kontrola textov ku koncu semestra – **odovzdanie do 27. 4. 2013 v tlačenej alebo elektronickej podobe – v tom prípade musí byť súbor označený nasledovným spôsobom: priezvisko_rozbor textu.doc.**

Známka z predmetu SSJ – Praktická morfológia 1 bude priemerovaná zo známky za komplexný rozbor a za zápočtový test z predmetu SSJ – Kapitoly z morfológie 1 (v prípade, že študent/-ka nemá zapísané prednášky, hodnotený/-á bude iba za rozbor textu).

Hodnotiacia stupnica

A	100 – 92%
B	91 – 83%
C	82 – 75%
D	74 – 66%
E	65 – 60%
Fx	menej ako 60%